

Adéu a Hilari Muñoz, referent en la recerca històrica de Tortosa

La regió de l'Ebre perd un investigador rigorós i apassionat, que va dedicar la seua vida a la recuperació i difusió de la història i el patrimoni local

Tortosa Joan Josep Carot

L'historiador tortosí Joan-Hilari Muñoz va morir dimecres als 59 anys víctima d'un càncer. Llicenciat en Geografia i Història per la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED), va exercir com a catedràtic d'ensenyament secundari a l'Institut Dertosa. Amb la seua mort, les Terres de l'Ebre perden un investigador rigorós i apassionat, que va dedicar la seua vida a la recuperació i difusió de la història i el patrimoni local.

Les mostres de condol han sigut nombroses. Diverses entitats culturals com Amics dels Castells i el Nucli Antic i representants institucionals han expressat el seu pesar a través de les xarxes socials, destacant la

seua tasca incansable i el seu llegat inesborrable en la historiografia de la regió. L'alcalde de Tortosa, Jordi Jordan ha remarcat que **"ens dixa un gran llegat sobre la història de la nostra ciutat"**.

Contribuí decisivament en la recuperació de valuosos elements patrimonials

Muñoz va destacar per la seua important tasca de recerca històrica, centrada en l'època moderna de Tortosa i les Terres de l'Ebre. Entre els seus llibres més rellevants destaquen *La Guerra dels Segadors a Tortosa,*

1640-1651 (2004) i la coordinació del tercer volum de la *Història de les Terres de l'Ebre* (2011). A més, va contribuir de manera decisiva a la recuperació de valuosos elements patrimonials, com la taula renaixentista del tabernacle de la Reserva del Santíssim de Tortosa (2018) i el reliquiari dels Sants Màrtirs de Gandesa (2019), este últim retornat el 2024 per ordre judicial.

Compromès amb la protecció i difusió del patrimoni, va ser membre de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de les Terres de l'Ebre de la Generalitat de Catalunya (1997-2005) i de la Comissió de Patrimoni Cultural del Bisbat de Tortosa. Va col·laborar en la redacció del Catàleg d'edificis i conjunts rurals de caràcter

L'historiador Joan-Hilari Muñoz, en una fotografia familiar. /CEDIDA

històric del municipi de Tortosa i en el Pla Director del Palau Episcopal de Tortosa. També va exercir com a assessor històric en el muntatge de l'exposició permanent d'art sacre de la catedral de Tortosa, "Sancta Mariae Dertosae".

EL JASPI DE TORTOSA Un dels seus grans àmbits d'estudi va ser el jaspi de Tortosa, material decoratiu emprat des de l'època romana fins al barroc tant a la península Ibèrica com a Itàlia. A més, va aprofundir en l'estudi dels aspectes artístics de la catedral de Tortosa entre els segles

XVI i XVIII, analitzant mestres d'obra, retaules, tapissos, orfèbreria i el mecenatge artístic dels prelats. En este àmbit, va ser coautor del llibre *Art i artistes a Tortosa durant l'època moderna* (1999).

Més enllà de la seua ciutat, Joan-Hilari Muñoz va posar en valor el patrimoni renaixentista de la diòcesi tortosina publicant diverses monografies sobre temples de l'època, com *Arquitectura religiosa i renaixentista a la Terra Alta. Esglésies i portalades* (2007) o *La parròquia de Sant Joan Baptista d'Orta en el segle del Renaixement* (2010), entre altres llibres.

OPINIÓ

Emigdi Subirats
escriptor

Recordant Joan-Hilari Muñoz: Historiador i amic

Dimecres 5 de febrer, ens vam acomiadar amb profunda tristesa del nostre estimat company i amic, Joan-Hilari Muñoz i Sebastià. Els nostres estudis ens van portar a la coneixença als 18 anys quan érem alumnes de Geografia i Història a la seu de la UNED de Tortosa. Des de llavors, la nostra trajectòria professional i personal es va entrellçar en nombroses ocasions.

Vam treballar conjuntament amb l'arqueòloga i historiadora ampostina Cinta Montañés, que compta amb una llarga trajectòria en l'àmbit de la recerca al Montsià. Junts, vam participar en diverses excavacions, com ara Puig-Roig del Masroig, Sant Miquel de Vinebre, Plaça Alfons XII de Tortosa, Castell d'Amposta i Castell d'Ulldecona. Aquestes experiències es van dur a terme sota els auspicis de la profes-

sora de prehistòria i arqueòloga territorial a les Terres de l'Ebre, Margarida Genera i, posteriorment, amb Pere Izquierdo.

Durant els darrers 14 anys, he compartit claustre amb Hilari a l'Institut Dertosa. La seua trajectòria en l'àmbit de la historiografia ha estat immensament rica i plena d'èxits. La seua passió pel món antic i l'art era evident en tot el que feia. Era un home de grans coneixements en àmbits diversos, des de l'art religiós fins al món grec i romà, un veritable erudit.

A més de la seua tasca docent i investigadora, Hilari participava activament en congressos d'història, on compartia el seu saber amb altres experts i aficionats. Feia conferències de gran nivell, oferint noves perspectives i descobriments en el camp del nostre passat col·lectiu. Organitzava visites guia-

des, que eren sempre molt esperades per aquells que volien conèixer més sobre l'art i la història dels Països Catalans.

Una de les col·laboracions més memorables amb Joan-Hilari va ser l'exposició sobre Palmira, a Síria. Vam compartir aquesta exposició, amb textos de la bibliotecària Irene Prades, amb la meua traducció a l'anglès.

En Joan-Hilari treballava estretament amb l'historiador Enric Querol, amb qui compartia la passió per la història, la literatura i l'art. El seu llegat també es recorda amb altres historiadors de l'institut, com Toni Cid i Agustí Campos, amb qui va conversar sobre nombrosos projectes acadèmics i culturals.

En Joan-Hilari estava especialment especialitzat en l'obra religiosa a les Terres de l'Ebre i tenia una

estreta vinculació amb el Museu Diocesà de Tortosa. La seua contribució a la recuperació i preservació del patrimoni religiós va ser inestimable. Gràcies al seu treball incansable, es van poder recuperar importants peces del nostre patrimoni, com la taula renaixentista del tabernacle de la Reserva del Santíssim de Tortosa (2018) i el reliquiari dels Sants Màrtirs de Gandesa (2019), retornat l'any 2024 per ordre judicial.

Entre les seves obres més destacades, trobem:

"Alguns aspectes de la vida material de Tortosa durant l'edat moderna (1553-1642)"

"La guerra dels segadors a Tortosa (1640-1651)" (amb Enric Querol i Coll)

"La capçalera de l'església parroquial de Sant Joan Baptista d'Ascó (1576-1582)"

"La parròquia de Sant Joan Baptista d'Orta en el segle del Renaixement"

"La Confraria de Sant Antoni dels Pagesos de Tortosa (1358-2010)"

"Vinallop. Notes històriques"

"Art i patrimoni a Tortosa"

"El tresor de la catedral de Tortosa al Renaixement"

"El Renaixement a les Terres de l'Ebre (1500-1640). Fonts documentals"

El llegat d'Hilari Muñoz és immens i perdurará en la història i la cultura de la nostra ciutat i comarques. La seua absència es notarà profundament a l'Institut Dertosa i en tota la comunitat acadèmica i cultural de les Terres de l'Ebre.

Expressem el nostre sincer condol als seus fills, Hilari i Damià, i a tota la comunitat educativa. Bon viatge pels guerrers que al seu poble són fidels. *Sù nibi terra levis.*